

Sebastian Domżański

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie/Ministerstwo Spraw Zagranicznych

**EKSPORT
ZAGRANICZNYCH INWESTYCJI BEZPOŚREDNICH
Z KRAJÓW AZJI POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ
A PROCESY INTEGRACJI REGIONALNEJ**

1. Wstęp

Korporacje międzynarodowe wywodzące się z krajów rozwijających się odgrywają coraz większą rolę w międzynarodowym obrocie gospodarczym. Na tym tle przedsiębiorstwa azjatyckie należą do jednych z najbardziej aktywnych graczy na rynku. Od lat 80. XX wieku udział państw regionu w światowych przepływach inwestycyjnych zwiększył się z 1 do prawie 10%, a w 2004 r. Azja i Pacyfik była źródłem 4/5 wszystkich zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) wychodzących z krajów rozwijających się.

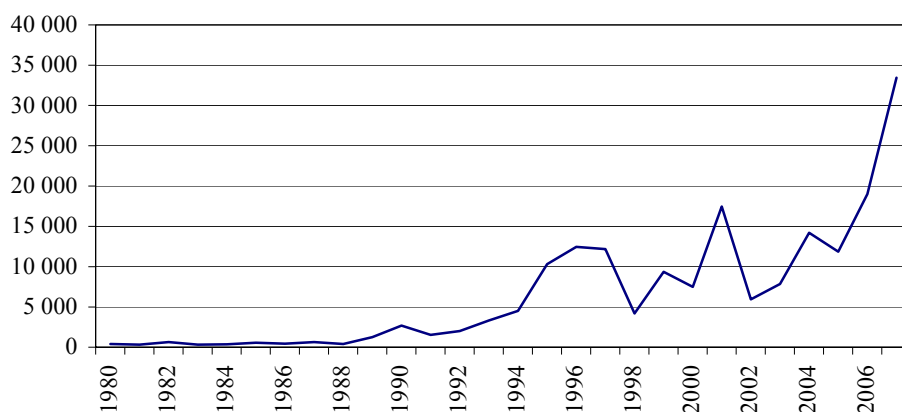
Sukces firm z Dalekiego Wschodu świadczy o efektywności polityki gospodarczej prowadzonej przez państwa regionu. Dzięki niej bowiem udało się dokonać transformacji poszczególnych krajów i umożliwić rodzimym przedsiębiorstwom międzynarodową ekspansję.

Wśród rozwijających się systemów gospodarczych kontynentu azjatyckiego największymi źródłami zagranicznych inwestycji bezpośrednich są Republika Korei i Tajwan. W ostatnich latach coraz aktywniej swoje zagraniczne sieci produkcji i sprzedaży rozbudowują także przedsiębiorstwa chińskie. Na proces ten nie pozostały również obojętne korporacje z Azji Południowo-Wschodniej, zwiększając zaangażowanie inwestycyjne zarówno w obrębie Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), jak i poza nim. Celem poniższego opracowania jest analiza wielkości, znaczenia, źródeł i motywów tych inwestycji, szczególnie w zakresie przepływów kapitałowych wewnątrz Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej ASEAN oraz wpływu procesów integracyjnych na ich wiel-

kość. Główną tezą jest twierdzenie, że eksport inwestycji krajów Azji Południowo-Wschodniej zwiększa się w ostatnich latach dość dynamicznie. Proces ten ma jednak relatywnie mniejsze znaczenie niż napływ ZIB do ASEAN. Dodatkowo jest też mocno ograniczony regionalnie.

2. Inwestycje wychodzące z ASEAN

Znaczenie krajów Azji Południowo-Wschodniej jako zagranicznych inwestorów zaczęło wzrastać w latach 90. XX wieku.

Rys. 1. Wychodzące inwestycje krajów Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980-2007 w mln dol.

Źródło: opracowanie własne na podstawie UNCTAD database.

Firmy z Azji Południowo-Wschodniej inwestowały za granicą już od połowy lat 70. XX wieku. Do początku lat 90. proces ten miał jednak niewielkie znaczenie. Zmiany w rozwoju sytuacji przyniosły dopiero: na poziomie międzynarodowym – zakończenie zimnej wojny i sfinalizowanie negocjacji w ramach Urugwajskiej Rundy GATT, na szczeblu regionalnym stworzenie w 1992 r. ASEAN Free Trade Area (AFTA), a lokalnie – intensyfikacja liberalizacji gospodarczej prowadzonej w poszczególnych krajach¹.

Od lat 90. aż do wybuchu azjatyckiego kryzysu finansowego roczne przepływy strumieni inwestycyjnych zaczęły stabilnie rosnąć, by w 1996 i 1997 r. osiągnąć wartość ponad 12 mld dol. Ponownie te wartości udało się przekroczyć w 2001 r. i w roku 2004. Od tego czasu (w ciągu ostatnich 3 lat) inwestycje wychodzące z krajów ASEAN notują nieznanie wcześniej poziomy z rekordowym rokiem 2007, w którym osiągnęły one wartość 33,5 mld dol.

¹ M. Ariff, G. Pio Lopez, *Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience*, Malaysian Institute of Economic Research (MIER), 2006.

Głównymi czynnikami wpływającymi na wielkość inwestycji wychodzących (wynikającymi ze zmian zachodzących w państwach regionu) były: stopniowy wzrost dochodów społeczeństwa (dotyczący w równym stopniu zarówno osób indywidualnych, jak i podmiotów gospodarczych), wysoka stopa oszczędności, rosnące koszty pracy (szczególnie w porównaniu z innymi gospodarkami), ograniczenie lokalnego rynku zbytu, a także deregulacja strategicznych sektorów gospodarczych, takich jak: opieka zdrowotna, edukacja, telekomunikacja i strefa użyteczności publicznej. Dodatkowo nie bez znaczenia pozostawał program promocji wychodzących ZIB i wspieranie powiązań handlowych między krajami Południa (szczególnie ważny w przypadku Malezji).

Wśród czynników egzogenicznych wpływających na decyzje inwestorów azjatyckich o podjęciu działalności za granicą wymienić należy: chęć poszukiwania tańszej siły roboczej, zachęty podatkowe wprowadzane przez kraje przyjmujące oraz możliwość zdobycia nowych rynków zbytu.

ASEAN nie jest z pewnością ugrupowaniem homogenicznym. Tak jak różnią się od siebie kraje członkowskie organizacji, tak odmienne jest też ich znaczenie jako zagranicznych inwestorów. Wśród państw – inwestorów główną rolę odgrywają najlepiej rozwinięte państwa Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, szczególnie Singapur, w przypadku którego wartość skumulowanych inwestycji wychodzących stanowiła 61% wszystkich ZIB z regionu, i Malezja (24%). Względne i bezwzględne znaczenie tych dwóch państw potwierdza też wiele innych wskaźników.

Zarówno Singapur, jak i Malezja w ciągu ostatnich lat były obecne wśród 15 krajów rozwijających się i systemów gospodarczych w okresie transformacji o największej wartości skumulowanych inwestycji bezpośrednich wychodzących. Warto zwrócić uwagę, że w badanym okresie znacznie wzrosła rola Singapuru, który z 10. pozycji w 1980 r. przesunął się na 4. miejsce (przy jednoczesnym 175-krotnym wzroście skumulowanej wartości eksportowanych inwestycji).

Tylko te dwa wspomniane powyżej kraje zanotowały wybitnie wysoką wartość wskaźnika porównującego wartość skumulowanych ZIB z PKB danego kraju. Na tle średniej dla krajów rozwijających się wynoszącej w 2007 r. 16,5% wynik Singapuru były imponujące.

Choć w przypadku wszystkich krajów Azji Południowo-Wschodniej wartość eksportu inwestycji była mniejsza niż analogiczna wartość dla ich importu, to tylko w przypadku dwóch krajów (Malezji i Singapuru) różnica pomiędzy wielkościami była stosunkowo niewielka. Co ciekawe, w przypadku tego wskaźnika porównanie Malezji i Singapuru wypadło na korzyść tego pierwszego kraju. W przypadku Malezji proporcja eksportu inwestycji do importu inwestycji wyniosła 0,76, a Singapuru 0,6².

---

² Dla porównania analogiczny wskaźnik dla Chin osiągnął w 2007 r. wartość 0,29.

Tabela 1. 15 krajów rozwijających się i systemów gospodarczych w okresie transformacji o największej wartości skumulowanych inwestycji bezpośrednich wychodzących w latach 1980, 1990, 2000, 2005 (w mln dol.)

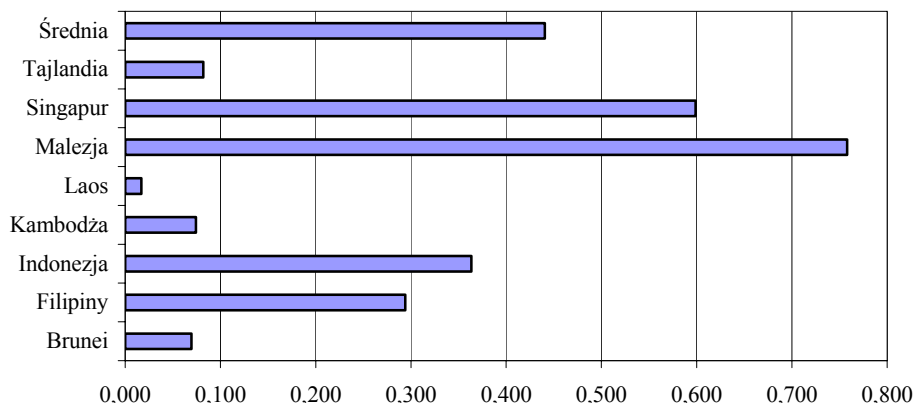
	1980		1990		2000		2005	
1	Brazylia	38 545	Brazylia	41 044	Hongkong	388 380	Hongkong	470 458
2	Tajwan	13 009	Tajwan	30 356	Tajwan	66 655	Wyspy Dziewicze	123 167
3	Argentyna	5 970	RPA	15 004	Wyspy Dziewicze	64 483	Rosja	120 417
4	RPA	5 541	Hongkong	11 920	Singapur	56 766	Singapur	108 954
5	Meksyk	1 632	Singapur	7 808	Brazylia	51 946	Tajwan	97 293
6	Kuwejt	1 046	Argentyna	6 057	RPA	32 319	Brazylia	71 556
7	Libia	870	Chiny	4 455	Chiny	27 768	Chiny	46 311
8	Panama	811	Panama	4 188	Republika Korei	26 833	RPA	38 503
9	Bermudy	727	Kuwejt	3 662	Argentyna	21 141	Republika Korei	36 478
10	Singapur	623	Meksyk	2 672	Kajmany	20 553	Kajmany	33 747
11	Bahrain	598	Republika Korei	2 301	Rosja	20 141	Meksyk	28 040
12	Botswana	440	A. Saudyjska	1 873	Malezja	15 878	Argentyna	22 633
13	Malezja	305	Bermudy	1 550	Bermudy	14 942	Malezja	21 789
14	Bahamy	285	Libia	1 321	Chile	11 154	Chile	21 286
15	Arabia Saudyjska	239	Malezja	753	Meksyk	8 273	Indonezja	13 735

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, *World Investment Report 1996, Investment, Trade and International Policy Agreements*, UNCTAD, New York and Geneva 1996; *World Investment Report 2003, FDI Policies for Development: National and International Perspectives*, UNCTAD, New York and Geneva 2003; *World Investment Report 2006, FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2006; UNCTAD, *World Investment Report 2007, Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2007.

Tabela 2. Skumulowana wartość wychodzących ZIB jako procent PKB dla państw Azji Południowo-Wschodniej w latach 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005, 2006, 2007

	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007
Brunei	..	..	..	6,3	10,3	9,5	5,5	5,6
Filipiny	0,5	0,6	0,3	1,6	2,1	2,0	1,8	3,9
Indonezja	0,0	0,1	0,1	0,6	4,2	5,0	4,8	5,0
Kambodża	..	..	..	4,2	5,3	4,9	3,8	3,3
Laos	..	..	..	0,4	1,2	1,0	0,6	0,5
Malezja	1,2	1,3	1,7	5,8	17,6	16,7	18,7	31,2
Myanmar	..	..	..	..	..	..	..	..
Singapur	5,3	7,3	21,2	41,8	61,2	93,4	89,0	92,7
Tajlandia	0,0	0,0	0,5	1,4	1,8	2,7	2,7	2,9
Wietnam	..	..	..	..	..	..	..	..
APW	0,6	0,9	2,7	7,7	15,1	18,6	17,3	20,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report 2008, Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge*, UNCTAD, New York and Geneva 2008.

Rys. 2. Stosunek skumulowanej wartości inwestycji odpływających do napływających w 2007 r. dla krajów Azji Południowo-Wschodniej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report 2008, Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge*, UNCTAD, New York and Geneva 2008.

Znaczenie inwestycji zagranicznych Singapuru i Malezji potwierdza też wyliczony przez UNCTAD Outward FDI Performance Index³. W tworzonym na podstawie wartości indeksu rankingu pomiędzy 2004 a 2006 r. Singapur plasował się wśród 15 (a Malezja 30) najważniejszych inwestorów zagranicznych (w ujęciu względnym), przesuwając się w tym czasie z 13. na 10. miejsce (a w przypadku Malezji z 28. na 22. miejsce).

Tabela 3. Miejsce państw Azji Południowo-Wschodniej w rankingu Outward FDI Performance Index 2004-2007

	2004	2005	2006	2007		2004	2005	2006	2007
Brunei	44	47	62	74	Myanmar	–	–	–	–
Filipiny	55	60	65	49	Singapur	13	12	13	10
Indonezja	48	42	41	52	Tajlandia	70	70	69	66
Malezja	28	30	22	22	Wietnam	–	89	84	84

Źródło: opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, *World Investment Report 2007, Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2007; *World Investment Report 2008, Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge*, UNCTAD, New York and Geneva 2008.

³ Outward FDI Performance Index to wskaźnik wprowadzony przez United Nations Conference on Trade and Development jako instrument pozwalający porównać względną istotność inwestycji podejmowanych przez przedsiębiorców z danego państwa za granicą. Indeks (podobnie jak Inward FDI Performance Index) obliczany jest jako stosunek udziału danego państwa w światowych inwestycjach wychodzących do jego udziału w globalnym PKB. Na podstawie tych obliczeń tworzone jest zestawienie obrazujące względne znaczenie danego państwa jako źródła inwestycji zagranicznych. Źródło: UNCTAD, *Outward FDI Performance Index – Methodology* <http://www.unctad.org/Templates/Web Flyer.asp?intItemID=3242&lang=1>.

O rosnącym znaczeniu inwestycji Azji Południowo-Wschodniej świadczyć może też liczba firm z tego regionu w zestawieniu UNCTAD grupującym (według wartości aktywów zagranicznych) największe firmy niefinansowe z krajów rozwijających się. W 2000 r. w tym rankingu na 50 firm znalazło się aż 12 przedsiębiorstw z Azji Południowo-Wschodniej (6 z Singapuru, 5 z Malezji i 1 z Filipin). 6 lat później w tym samym zestawieniu było już 18 korporacji z Azji Południowo-Wschodniej: 6 firm z Malezji, 11 z Singapuru i jedna z Filipin.

Warto też zwrócić uwagę, że dwie największe firmy: malezyjski Petronas (2 miejsce) i singapurski Singtel Ltd. (6 miejsce) znalazły się również w zestawieniu 100 największych przedsiębiorstw niefinansowych na świecie. Pierwsza zajęła w nim 56., a druga 99. miejsce. W tym samym rankingu, ale opracowanym 6 lat wcześniej, odnaleźć można tylko jedną korporację z Azji Południowo-Wschodniej – Petronas, i to na przedostatnim 99. miejscu. Skok w rankingach obie firmy zawdzięczają niezwykle dynamicznemu zwiększeniu aktywów zagranicznych. W przypadku Petronas był to wzrost prawie 4-krotny, a Singtela ponad 10-krotny⁴.

Tabela 4. Firmy z Azji Południowo-Wschodniej z listy 100 największych firmy niefinansowych z krajów rozwijających się (pozycja w rankingu według wielkości aktywów zagranicznych w mln dol.) w 2006 r.

Miejsce na liście	Nazwa	Kraj	Sektor	Aktywa		Sprzedaż		Zatrudnienie	
				(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
2	Petronas	Malezja	paliwowy	30 668	85 201	14 937	50 984	3 965	33 439
6	Singtel Ltd.	Singapur	telekomunikacja	18 678	21 288	5 977	8 575	8 606	19 000
17	Capitaland Ltd.	Singapur	nieruchomości	7 781	13 463	1 461	2 053	16 261	32 876
27	YTL Corp. Berhad	Malezja	infrastruktura	5 273	8 423	726	1 556	1 931	6 232
35	Flextronics Int. Ltd.	Singapur	elektronika, elektryka	4 507	12 341	7 277	18 854	113299	116 000
43	Genting Berhad	Malezja	hotele	3 536	7 988	364	1 966	5 868	26 081
50	Keppel Corporation Ltd.	Singapur	wielobranżowa	2 969	9 009	2 006	4 956	15 037	29 185
53	Telekom Malaysia Berhad	Malezja	telekomunikacja	2 748	11 849	1 221	4 644	3 179	35 824
56	Fraser & Neave Ltd.	Singapur	spożywczy	2 646	6 307	1 510	2 475	10 816	14 000
58	City Developments Ltd.	Singapur	hotele	2 571	7 175	902	1 660	10 351	12 281
60	San Miguel Corporation	Filipiny	spożywczy	2 444	7 115	1 891	5 081	4 249	27 349
61	Sime Darby Berhad	Malezja	wielobranżowy	2 245	4 966	3 941	5 709	7 317	28 770
62	Asia Food & Properties	Singapur	spożywczy	2 202	2 370	448	458	34 767	45 000
63	Neptune Orient Lines Ltd.	Singapur	transport	2 197	4 271	5 792	7 264	10 081	11 000
68	Maxis	Malezja	telekomunikacja	2 024	4 367	341	2 182	1 437	3 100
73	Stats Chippac Ltd.	Singapur	wielobranżowy	1 771	2 458	1 606	1 617	7 392	13 817
95	Want Want Holdings Ltd.	Singapur	spożywczy	1 206	1 206	868	868	30 600	31 740
98	Olam International Limited	Singapur	elektronika	1 117	2 205	2 205	3 558	4 027	7 678

(1) – zagraniczne; (2) – całkowite.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Investment Report 2008, Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge*, UNCTAD, New York and Geneva 2008, s. 225.

⁴ Wzrost aktywów był *de facto* warunkiem *sine qua non* do utrzymania się na liście 50 największych firm niefinansowych z krajów rozwijających się. Podczas gdy w 2000 r. 50. firma w rankingu posiadała zagraniczne aktywa w wysokości 593 mln dol., to 3 lata później, aby utrzymać się w tym zestawieniu, przedsiębiorstwo musiało pochwalić się aktywami zagranicznymi wysokości co najmniej 1 mld dol., a po kolejnych dwóch latach już 2,25 mld dol.

Mimo dynamicznie rosnącej wartości przepływów i intensyfikującej się współpracy inwestycyjnej w ramach ASEAN znaczenie inwestycji wewnątrzregionalnych pozostaje ograniczone, a udział ZIB z ugrupowania w całości napływających środków kapitałowych do regionu nie przekracza 20% (przy wartości analogicznego wskaźnika dla Unii Europejskiej na poziomie 66% w 2004 r.)⁵. Oznacza to, że dla krajów Azji Południowo-Wschodniej podstawowe źródła inwestycji wciąż znajdują się poza regionem. Tezę tę potwierdza również analiza przepływów w poszczególnych krajach ASEAN. Wewnątrzregionalne przepływy mają zdecydowanie największe znaczenie dla systemów gospodarczych Laosu i Myanmaru, najmniejsze zaś w przypadku Singapuru. Tym samym względna rola ZIB jest większa w krajach dopiero rozpoczynających transformację ekonomiczną, a zdecydowanie ograniczona dla najlepiej rozwiniętej gospodarki regionu.

Z drugiej strony – z punktu widzenia źródła – do krajów ASEAN trafia dość pokaźny procent inwestycji krajów członkowskich tego ugrupowania. W przypadku Malezji w 2006 r. do ASEAN trafiło 34% wszystkich inwestycji wychodzących, w Singapurze było to 23%. Zdecydowanie najwyższy był udział ZIB do ASEAN w przypadku Tajlandii – aż 45%.

Tabela 5. Wewnątrzregionalne przepływy ZIB w ASEAN w okresie 1995-2005.
Udział poszczególnych krajów pochodzenia w ogólnym napływie ZIB do danego kraju lokaty (w %)

Źródło	Cel	Brunei	Filipiny	Indonezja	Kambodża	Laos	Malezja	Myanmar	Singapur	Tajlandia	Wietnam
Brunei		x	0,00	0,00	–	0,00	0,67	–	0,14	0,01	0,01
Filipiny		0,06	x	0,11	0,08	–	0,22	0,10	0,07	0,60	0,27
Indonezja		–	–	x	–	0,01	0,01	–	2,37	0,04	0,00
Kambodża		0,63	0,28	0,00	x	–	0,66	0,98	0,00	0,12	0,33
Laos		–	0,00	–	–	x	0,00	–	0,00	0,00	0,06
Malezja		2,58	0,64	8,25	2,59	17,77	x	1,44	2,83	0,61	3,17
Myanmar		–	–	–	–	0,01	0,00	x	0,04	0,00	–
Singapur		12,42	8,51	8,06	2,59	1,94	17,07	18,89	x	16,03	10,48
Tajlandia		0,08	0,16	1,22	4,09	29,41	0,47	4,93	0,28	x	2,70
Wietnam		0,00	0,00	–	1,27	1,18	0,09	–	0,02	0,02	x

Dane dla Kambodży dotyczą okresu 2001-2005.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: ASEAN Secretariat, *Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, eight edition, 2005, tab. 2.1.4.

Wśród najważniejszych sektorów w ramach ASEAN, w obszarze których przepływy inwestycyjne cechuje największa intensywność, prymat wiedzie przetwórczy

⁵ D. Hiratsuka, *Outward FDI from and intraregional FDI in Asean: trends and drivers*, Discussion Paper no 77, Institute of Developing Economies, Chiba 2006, s. 8.

stwo przemysłowe (32,3%), pośrednictwo finansowe i usługi (23,3%) oraz nieruchomości (16%)⁶.

3. Współpraca inwestycyjna ASEAN

Zacieśnienie współpracy inwestycyjnej w ramach Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej było z jednej strony bezpośrednią konsekwencją zwiększonego zainteresowania zagranicznych inwestorów tą częścią świata, z drugiej zaś – naturalnym uzupełnieniem integracji gospodarczej ugrupowania.

Pierwszym oficjalnym dokumentem w dziedzinie współpracy inwestycyjnej była podpisana w 1987 r. umowa *ASEAN Agreement on the Promotion and Protection of Investments*⁷.

Kolejnym, jak dotąd najważniejszym, krokiem w zakresie współpracy inwestycyjnej było podpisanie umowy powołującej do życia Obszar Inwestycyjny ASEAN (*ASEAN Investment Area*). Do jej podpisania doszło w październiku 1998 r. Proces ratyfikacji został zakończony w czerwcu 1999 r. i od tego momentu zaczęto wprowadzać jej postanowienia w życie. Podstawowym celem umowy było polepszenie klimatu inwestycyjnego oraz przyciągnięcie większej liczby inwestorów zagranicznych do krajów członkowskich stowarzyszenia.

Umowa przewiduje:

- uproszczenie zasad, regulacji i prawa inwestycyjnego, zwiększenie przejrzystości procedur oraz zniesienie barier inwestycyjnych;
- wzajemne podpisywanie umów o unikaniu podwójnego opodatkowania;
- harmonizację danych statystycznych;
- organizację wspólnych akcji promocyjnych i programów szkoleniowych;
- liberalizację inwestycyjną, dążenie do swobodnego przepływu kapitału, siły roboczej i transferu technologii pomiędzy krajami członkowskimi ASEAN;
- aktywne włączanie sektora prywatnego do rozwoju AIA⁸.

W celu dalszego zacieśnienia współpracy i zapewnienia skutecznej koordynacji wprowadzenia postanowień umowy tworzącej *ASEAN Investment Area* utworzono Radę AIA (AIA Council). Pierwsze spotkanie Rady odbyło się w październiku 1998 r. w Manili. Jej działania wspierane są przez utworzony specjalnie w tym celu Komitet Koordynacyjny (Coordinating Committee). Dodatkowo w celu harmonizacji danych i gromadzenia statystyk powołano do życia Grupę Roboczą ds. Statystyk Zagranicznych Inwestycji Bezpośrednich (Working Group on Foreign Direct Investment Statistics – WGFDIS).

⁶ ASEAN Secretariat, *Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, eighth edition, 2005.

⁷ Agreement Among the Government of Brunei Darussalam, The Republic of Indonesia, Malaysia, The Republic of the Philippines, The Republic of Singapore and the Kingdom of Thailand for the Promotion and Protection of Investments, Manila, 15 December 1987.

⁸ ASEAN Investment Area, *Association of Southeast Asian Nations*, <http://www.aseansec.org>.

Do dziś umowa tworząca *ASEAN Investment Area* stanowi najważniejszy element azjatyckiej współpracy inwestycyjnej. Początkowo zakładano, że założenia umowy będą realizowane na podstawie szczegółowych ram czasowych, które dla inwestorów z państw członkowskich określono na 2010 r., a dla inwestorów spoza regionu na rok 2020. Na kolejnych spotkaniach Rady AIA okresy te uległy znacznemu skróceniu: odpowiednio do 2003 i 2010 r.⁹

Mimo tych ambitnych założeń stopień wdrażania postanowień AIA jest różny dla różnych krajów regionu. Potencjalną funkcjonalność umowy ogranicza również to, że nie zawiera ona najbardziej istotnych rozwiązań, bo choć jest dokumentem prawnie obowiązującym, to jej wprowadzenie w życie zależy od woli poszczególnych państw. Dodatkowo zobowiązania dotyczące liberalizacji inwestycyjnej coraz częściej zamieszczane są w umowach handlowych zawieranych przez ASEAN i poszczególnych jego członków z głównymi partnerami handlowymi spoza ugrupowania, a to z kolei osłabia znaczenie zapisów AIA¹⁰.

4. Wnioski

W ciągu ostatnich lat region Azji Południowo-Wschodniej stał się nie tylko atrakcyjnym celem napływu zagranicznych inwestycji, ale również rosnącym źródłem kapitału w postaci ZIB. Znaczenie poszczególnych krajów jako eksporterów inwestycji były mocno zróżnicowane z wyróżniającą się rolą Singapuru i Malezji jako najważniejszych inwestorów.

Mimo dużego potencjału i wysiłków integracyjnych kraje regionu nie mają jeszcze istotnego znaczenia jako źródła kapitału w ramach ASEAN, który wciąż uzależniony jest w znacznej mierze od zewnętrznego finansowania. Jedynie w przypadku najslabiej rozwiniętych państw Azji Południowo-Wschodniej (Laosu i Myanmaru) regionalne przepływy inwestycyjne są ważnym elementem ogółu środków finansowych, jakie trafiają do tych krajów pod postacią ZIB.

Jak dotąd, na wielkość regionalnych przepływów w ramach ASEAN niewielki wpływ mają też procesy integracji regionalnej podejmowane przez państwa członkowskie ASEAN.

Literatura

Ariff M., Pio Lopez G., *Outward Foreign Direct Investment: The Malaysian Experience*, Malaysian Institute of Economic Research (MIER), 2006.

---

⁹ Dla nowych członków ASEAN (Myanmaru, Laosu, Kambodży i Wietnamu) ramy czasowe skrócono do 2003 r. w stosunku do inwestorów z Azji Południowo-Wschodniej i 2015 w stosunku do pozostałych inwestorów.

¹⁰ S.R. Ramkishan, S. Rongala, *Asia in the global economy. Finance, trade and investment*, „World Scientific”, January 2008, s. 222.

- ASEAN Investment Area, *Association of Southeast Asian Nations*, <http://www.aseansec.org>.
- ASEAN Secretariat, *Statistics of Foreign Direct Investment in ASEAN*, eight edition, 2005.
- Hiratsuka D., *Outward FDI from and intraregional FDI in Asean: trends and drivers*, Discussion Paper no 77, Institute of Developing Economies, Chiba 2006.
- Ramkishen S.R., Rongala S., *Asia in the global economy. Finance, trade and investment*, „World Scientific”, January 2008.
- UNCTAD, *Outward FDI Performance Index – Methodology* <http://www.unctad.org/Templates/WebFlyer.asp?intlItemID=3242&lang=1>.
- UNCTAD, *World Investment Report 1996, Investment, Trade and International Policy Agreements*, UNCTAD, New York and Geneva 1996.
- UNCTAD, *World Investment Report 2007, Transnational Corporations, Extractive Industries and Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2007.
- World Investment Report 2003, FDI Policies for Development: National and International Perspectives*, UNCTAD, New York and Geneva 2003.
- World Investment Report 2006, FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development*, UNCTAD, New York and Geneva 2006.
- World Investment Report 2008, Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge*, UNCTAD, New York and Geneva 2008.

OUTWARD FOREIGN DIRECT INVESTMENT FROM SOUTHEAST ASIA AND REGIONAL INTEGRATION

Summary

Southeast Asian transnational companies have recently become very active in expanding their business activities (in a form of foreign direct investment) not only in the region, but also in the more remote parts of the world.

The purpose of this study is to analyze the size, relevance, sources and motives of these investments, especially within the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) and the impact of integration process on these flows. The main thesis claims that although export of investment from Southeast Asia has increased in recent years quite rapidly it is still relatively less important than its import. Additionally, it is also substantially limited regionally.